
Fyrtårnprosjektet – et nytt nasjonalt skaderegister

KOMMENTAR

JOHAN LUND

johan9lund@gmail.com

Johan Lund er dr. philos. og prosjektleder i Helsedirektoratet.

ANNE METTE BJERKAN

MARIANNE DAHLHAUG

INGER DAHLSTRØM

MARTE LILLEHAGEN GARNES

ELSE KARIN GRØHOLT

GRETE MATHISRUD

Ingen av forfatterne har oppgitt noen interessekonflikter.

I et debattinnlegg 23. mai 2022 etterlyses det et nasjonalt register som kan samle all informasjon om skader (1). Samferdsels- og Helse- og omsorgsdepartementet er allerede i gang med dette arbeidet, og det er opprettet et «fyrtårnprosjekt» for å få et slikt nasjonalt register (2).

Statistisk sentralbyrås statistikk over trafikkulykker med personskade er basert på politiets registrering og danner grunnlaget for myndighetenes trafikksikkerhetsarbeid. I en rapport fra Trygg Trafikk ble det dokumentert at statistikken kun fanger opp i underkant av 40 prosent av de hardt skadde som behandles i helsetjenesten (3). Med ufullstendig oversikt over det reelle antallet skadde blir det utfordrende å målrette trafikksikkerhetstiltak og vite om tiltak virker.

Rapporten om fyrtårnprosjektet (2) tilrår at det etableres et «fyrtdårnprosjekt» for å samle inn fullstendige skadedata ved ti utvalgte sykehus og sju kommunale legevakter. Formålet er å bedre kvaliteten på registrering av skadedata etter trafikkulykker og få en tilnærmet komplett oversikt over alle hardt skadde og et representativt utvalg av lettere skader. Fyrtdårnprosjektet skal i tillegg sikre god registrering av alle typer skader i enhetene som deltar og støtte erfaringsoverføring. Data fra fyrtdårnprosjektet kan anvendes som kunnskapsgrunnlag i arbeidet med å forebygge personskader i trafikken, og relevante data skal regelmessig formidles til aktuelle aktører. Prosjektet skal også fremme analyse og bruk av data for alle typer skader og ulykker til samfunnsplanlegging lokalt og nasjonalt, og legge til rette for forskning.

Departementene besluttet høsten 2021 å opprette fyrtdårnprosjektet med oppstart i 2022. Fyrtdårnprosjektet har en foreløpig tidsramme på tre til fem år.

Sykehusene og legevaktene ansetter en 20 % skadekoordinator for å etablere rutiner og følge opp registrering av et felles minimums datasett – FMDS. Alle skader skal registreres. Årlig vil ca. 160 000 skader fra spesialisthelsetjenesten og 30 000 fra primærhelsetjenesten bli registrert. Det legges opp til nært samarbeid med traumeregistrarene ved de 10 sykehusene og med Nasjonalt traumeregister for å få statistikk over de registrerte traumene.

Representativiteten er beregnet til å være god, men må kontrolleres jevnlig for å sikre valid modellering til nasjonale tall.

Helsedirektoratet skal lede fyrtdårnprosjektet, og har ansvar for å sikre gode data i samarbeid med de ti sykehusene og de sju kommunale legevaktene som inngår i prosjektet. Folkehelseinstituttet har ansvar for å analysere data og levere statistikk til Statens vegvesen. Målet er at registreringen blir komplett og at valid statistikk over trafikkulykkesskader og andre skader blir produsert i 2023.

Dette prosjektet er unikt og ønsket. Prosjektet går på tvers av sykehus, kommunale legevakter, departementer, direktorater, forskningsinstitusjoner og flere registre. Dersom prosjektet lykkes, kan det bli permanent. I så fall vil vi ha oppnådd målet om å skape et nytt nasjonalt register hvor data over alle skader blir registrert. Det vil kunne gi valid statistikk og være et godt grunnlag for forskning og forebygging.

REFERENCES

1. Uleberg O, Kristiansen T, Nordseth T et al. Skader etter vold og ulykker – den glemte pandemi? Tidsskr Nor Legeforen 2022; 142. doi: 10.4045/tidssk.22.0261. [CrossRef]
2. Trygg Trafikk. Fyrtdårnprosjektet - Forbedre trafikkulykkesstatistikken basert på helsedata. Oslo: Trygg Trafikk, 2021. https://www.tryggtrafikk.no/wp-content/uploads/2022/04/Fyrta%CC%8Arnsprosjektet2021_nett_oppslag.pdf. Lest 13.6.22.
3. Trygg Trafikk. Helsevesenbasert skaderegistrering som verktøy for å forebygge trafikkulykker. Oslo: Trygg Trafikk, 2019.

https://www.tryggtrafikk.no/wp-content/uploads/2022/04/Skaderegistreringsrapport2019_justert.pdf Lest 13.6.22.

Publisert: 5. september 2022. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.22.0517

Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 16. februar 2026.